

Prevara.

Ruska narodna. Priobčil C. Logar.

V nekem cesarstvu, v neki državi je živel cesar Agej. Ladje tega cesarja pa so šle na vojsko v daljne kraje, a nenadoma in nepričakovano navali nanje silni sovražnik. Na neki ladji je bil tisti čas ladjar Ivan; ta vidi nesrečo, ki se ji ni mogoče ogniti, zgrabi za jarbolo in popelje ladjo pod vodo, odplove od sovražnika celo uro daleč in splava iz vode. To povedo cesarju, a cesar mu da popolno prostost.

Ladjar hodi po vsem cesarstvu semintja, Ivanova slava je velika, a v žepu nima niti vinarja! No, čemu govoriti o denarju, ko ni imel niti lastne strehe! Bil je primoran, iskat si prenočišča, kamor se je zatekal pred mrko nočjo in skrival pred dežjem.

In si najde stanovanje pri dosluženem vojaku in se začne z njim pogajati:

„Pri tebi bom samo prenočeval, podnevi pa bom delal in si služil kruha, a ti skrbi zase, množi denar; čuj, za vsako noč ti plačam cel rubelj.“*)

Vojak ni bil bogat in se je vrlo razveselil denarja. Pade mu na um, da si kupi skrinjico, da jo dobro zapre, a na vrhu napravi luknjico in da meče vanjo rublje za hranitev. Tako tudi stori; ladjar mu da vsako noč rubelj, a on hajdi z njim v skrinjico!

„Zdi se mi, da se je že mnogo nabralo!“ pomisli nekoč. „Mnogo časa je že poteklo, rad bi videl, če imam že mnogo rubljičev. A ni li moj ladjar popolen bedak? Ne je, ne pije, a meni prinese za vsako noč rubelj! Od kod le jemlje denar?“

Vojak odpre skrinjico, a v nji ni o kakem denarju ni duha ni sluha, temveč samo iveri so v nji. Nato se gospodar hudo skrega s svojim stanovnikom; ta se kolne, da je plačal s čistim srebrom, a drugi reče:

„Brate, nisem vedel, da si takšen lopov! Ne bil bi te sprejel v stanovanje, glej, ves čas si zastonj stanoval. Kaj naj ti vzamem? Kaj naj rečem dobrim ljudem?“

Vojak gre k sodnji in poprosi, da bi njemu in ladjarju rešila pravdo. Sodniki so mislili in mislili, a se niso mogli domisliti ničesar pametnega; zapovedo obema zvezati roke in ju pošljejo k cesarju.

Cesar Agej začne izpraševati vojaka, kakšen denar je sprejemal in kam ga je shranjeval.

„Prejemal sem navaden srebrni denar in ga metal v skrinjico.“

Cesar Agej se zagrohoče in pošlje po skrinjico.

Prineso skrinjico in pogledajo vanjo, a v nji sami rublji, in tako novi, kakor da so zdaj kovani!

*) Rubelj je ruski denar = 3 K 77 h našega denarja.

Cesar zagrmi nad vojakom: „Zakaj si obdolžil ladjarja?“ Da ga zvezati in ukaža, naj ga bičajo.

Ladjarju Ivanu se smili vojak in poprosi cesarja, naj ga ne bije. „Jaz sem se,“ reče, „z njim pošalil.“

Cesar ga vpraša: „Pa se moreš res tako pošaliti?“

„Morem, Vaše cesarsko Veličanstvo.“

„No, pa daj, pa se pošali z menoj!“

„Rad bi, ali bojim se.“

„Nič se ne boj! Svetega Nikolaja kličem za pričo!“

Ladjar spusti takoj v cesarski dvorec vode; starejšine se prestrašijo in kmalu bi vsi zajokali od samega strahu! A k cesarskemu mestu priplove ladjica.

„Cesar Agej,“ reče ladjar Ivan, „sediva v ladjico in se odpeljiva!“ Sedeta in se odpeljeta. Veter ju odnese na odprto morje, a na morju se dvigne tako silen vihar, da se nista več nadejala rešitve; nato pa je vihar pojenjal in vrgel ladjico na pečino. Cesar stopi na suho zemljo, koraka semintja in vidi, da ni niti ladjice, niti Ivana nikjer.

Cesar Agej se zamisli: „Kam sedaj?“ Gre ob morju navzgor, gre, gre in se nameri na veliko mesto. Tam sreča ženo, ki nese pečene svinjine na prodaj.

„Golobica,“ reče cesar, „vzemi me v službo, nosil bom svinjino za teboj.“

„Koliko zahtevaš?“

„Nič, samo jesti mi daj!“

Žena ga vzame, in onadva gresta v mesto. Cesarja pa, ko je nosil svinjino, obide slast po nji; vzame je košček in začne jesti. Tedaj pa se od vseh strani zbero ljudje krog njega, ga začno zadrževati in izpraševati: „Kaj ješ?“

„Pečeno svinjino.“

„Ali to je vendar človeška roka! Poglejte ga — ljudožera!“

Zgrabijo ga, mu zvežejo roke in noge in ga vržejo v temnico. Potem ga začno soditi in ga obsodijo na smrt. Privedejo ga na morišče, mu položijo glavo na klado, rabelj vzame v roko sekuro in zamahne . . .

„Aj,“ zakriči cesar Agej. Starejšine poskačejo s stolov: „Zakaj ste izvolili tako glasno zakričati?“

„Kako bi ne zakričal, ker bi mi bil skoro rabelj odsekal glavo.“

„Kaj Vam je, Vaše Veličanstvo? Kakšen rabelj? Saj ste vendar v dvorcu, na svojem cesarskem prestolu in nas ste poklicali, da sodimo ladjarja Ivana.“

„A ti si, nesrečnež, še tukaj!“ reče srdito cesar Agej. „Torej si mi ti pričaral tako hude sanje! Žal mi je, da sem poklical svetega Nikolaja za pričo, sicer bi te dal obesiti.“

Takoj razglasi cesar po vsi državi prepoved, da ne sme nihče sprejemati v svojo hišo ladjarja Ivana. — Dolgo je blodil brez zavetja, zahajal po hišah, a ne marajo ga nikjer.

In glej, ladjar pride zopet v neko vas in poprosi kmeta za prenočišče.

„Cesar ne pusti,“ reče kmet.

„Sprejmi me, dobri mož!“

„Ali ti nisem rekel, da ne smem? No, pa naj bo za enkrat, ali povedati mi moraš povest, ker jih tako rad poslušam.“

„Dobro, povem ti jo.“

Kmet ga sprejme, nasiti, napoji, in oba ležeta v postelj. — „No, povej povest!“ veli domačin ladjarju Ivanu, a ta mu odgovori: „Oglej se, kaj je postalo iz tebe?“ Kmet se ogleda in vidi, da je medved. — „Poglej še mene, saj sem tudi jaz takšen!“

„Kaj pa storiva zdaj? Za Boga, ubili bodo naju.“

„Ne boj se!“

Spalnica je imela okno; ladjar Ivan nažene domačina skozi okno, skoči sam za njim, pa hajd v gozd! Lovci ju opazijo in urno so jima na sledi.

„Kaj pa zdaj?“ vpraša kmet.

„Sedi v hrastovo duplo, jaz pa bom sedel kraj tebe; ako naju lovci zaslede, ubijejo mene in odero kožo z mene — a ti skoči iz dupla, se prevrni čez kožo in v tistem hipu se izpremeniš zopet v človeka.“

Komaj to izreče, že pridejo lovci, ubijejo medveda, ga denejo iz kože in gredo k rečici, umivat si roke. Kmet opazi, da so lovci odšli, skoči iz dupla, se prekucne — in telebne s postelje na tla, se močno pobije in reče sam pri sebi:

„Ni zaman cesar Agej prepovedal, da te nikjer ne sprejmejo!“ A ladjar Ivan kriči s postelje:

„Kaj je, prijatelj? Menda si trdo zaspal?“

„Kje si, nesrečnež? Saj so te vendar ubili in potegnili kožo s tebe!“

„Ni res, evo me živega in v koži!“

Nato pa ga domačin izžene iz kože.

Ladjar Ivan se je potepal in potepal po svetu, potem pa je odšel v drugo cesarstvo.

Zjutraj.

(Anici M.)

*Ustani, zaspanček!
Solnce je ustalo!
Mnogo pozdravov
ti je poslalo!*

*Z rosami jutro
rože napaja,
roža za rožo
zbuja se, ustaja. —*

*Mnogo pozdravov —
žarkov ognjenih,
mnogo pozdravov
z gajev zelenih!*

*Ali najlepša
rožica vstaja,
ko se na vrtu
Anka sprehaja!*